

ONDERWIJSVISITATIE

architect-assistent

Een onderzoek naar de kwaliteit van de één-cyclus-opleiding
architect-assistent aan de Vlaamse hogescholen

V L H O R A

V l a a m s e H o g e s c h o l e n r a a d

26 november 2004

voorwoord

De visitatiecommissie van de opleiding architect-assistent brengt met dit rapport verslag uit over haar bevindingen, conclusies en aanbevelingen die resulteren uit het onderzoek dat zij in het najaar 2002 en het voorjaar 2003 heeft verricht naar de kwaliteit van de één-cyclus-opleiding architect-assistent in Vlaanderen.

De visitatie en dit rapport passen in de werkzaamheden van de hogescholen en van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) met betrekking tot de kwaliteitszorg van het hogescholenonderwijs, zoals bepaald in artikel 58bis van het hogescholendecreet van 1994.

Met dit rapport wordt de bredere samenleving geïnformeerd over de wijze waarop de hogeschool en meer bepaald de betrokken opleiding omgaat met de kwaliteit van haar onderwijs. Toch is het rapport in de eerste plaats bedoeld voor de hogeschool die de opleiding aanbiedt. Op basis van de bevindingen van het rapport kan de hogeschool nu en in de nabije toekomst actie nemen om de kwaliteit van het onderwijs in de opleiding te handhaven en verder te verbeteren.

De lezer moet er zich echter terdege bewust van zijn dat het rapport slechts een momentopname biedt van het onderwijs in de opleiding en dat de rapportering van de visitatiecommissie slechts één fase is in het proces van kwaliteitszorg.

De VLHORA dankt allen die meegewerkt hebben aan het welslagen van dit proces van zelfevaluatie en visitatie.

De visitatie was niet mogelijk geweest zonder de inzet van al wie binnen de hogeschool betrokken was bij de voorbereiding en de uitvoering ervan.

Tevens is de VLHORA bijzondere dank verschuldigd aan de voorzitter en de leden van de visitatiecommissie voor de betrokkenheid en deskundige inzet waarmee zij hun opdracht hebben uitgevoerd.

Luc Van de Velde
secretaris-generaal

Roland Vermeesch
voorzitter

inhoudsopgave

voorwoord.....	2
de visitatie architect-assistent	4
1 inleiding.....	4
2 de visitatiecommissie	4
2.1 samenstelling.....	4
2.2 taakomschrijving	5
2.3 werkwijze	5
2.3.1 voorbereiding	5
2.3.2 bezoek aan de instelling	5
2.3.3 rapportering.....	6
bevindingen en aanbevelingen.....	7
1 de opleiding architect-assistent in Vlaanderen.....	7
woord vooraf	7
1.1 bespreking van de thema's	7
1.1.1 beschrijving van het beleid en de kwaliteitszorg van de opleiding	7
1.1.2 concretisering kwaliteitszorg in de opleiding	9
1.1.3 personeel	11
1.1.4 materiële en financiële randvoorwaarden	13
1.1.5 opleidingsdoelstellingen.....	14
1.1.6 het opleidingsprogramma: opbouw en inhoud	16
1.1.7 het afstudeerwerk en werkveldervaring	18
1.1.8 internationalisering.....	19
1.1.9 leersituatie	21
1.1.10 toetsing en evaluatie	22
1.1.11 studie- en studentenbegeleiding	24
1.1.12 studeerbaarheid en studierendement	27
1.1.13 afgestudeerden.....	28
1.1.14 maatschappelijke dienstverlening	29
1.1.15 onderzoek	30
bijlagen	31

de visitatie architect-assistent

1 inleiding

In dit rapport brengt de visitatiecommissie verslag uit van haar bevindingen over de onderwijskwaliteit van de opleiding architect-assistent, die zij in het voorjaar 2004 in opdracht van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) heeft onderzocht.

De opleiding is een unieke één-cyclus-opleiding die aangeboden wordt door de Hogeschool West-Vlaanderen.

Dit initiatief past in de werkzaamheden van de hogescholen en van de VLHORA met betrekking tot de kwaliteitszorg van het hogescholenonderwijs, zoals bepaald in artikel 58bis van het hogescholendecreet van 1994.

2 de visitatiecommissie

2.1 samenstelling

De visitatiecommissie werd samengesteld door de Raad van Beheer van de VLHORA in zijn vergadering van 13 juni 2003.

De commissie is als volgt samengesteld:

voorzitter:

- Herman Van de Mosselaer

secretaris:

- Willy Vermorgen

leden:

- Norbert D'hiet
- Marnix Van de Kerckhove
- Johan Verleye

Voor een kort curriculum vitae van de commissieleden, zie bijlage 1.

2.2 taakomschrijving

De visitatiecommissie heeft als taak op basis van het door de hogeschool opgestelde zelfevaluatie-rapport en door middel van ter plaatse te voeren gesprekken, na te gaan in hoeverre de kwaliteit van de onderwijsprocessen van de opleiding, geconcretiseerd in 15 thema's, beheerst wordt en aanbevelingen te formuleren om te komen tot kwaliteitsverbetering binnen de betrokken opleiding.

Voor de thema's van de zelfevaluatie, zie bijlage 2.

2.3 werkwijze

2.3.1 voorbereiding

De visitatiecommissie werd geïnstalleerd op 26 november 2003. Tijdens deze vergadering werd de handleiding van het visitatieproces toegelicht. Tegelijkertijd werden de bezoekdagen vastgelegd, het bezoekschema opgesteld en de wijze van voorbereiding van het bezoek besproken.

De commissie analyseerde het zelfevaluatie-rapport en de bijlagen om zich een beeld te vormen van de opleiding en van de kwaliteitszorg in de opleiding. Individuele bevindingen, commentaar en punten van verdere bevraging werden besproken op de voorbereidende vergadering van 31 maart 2004.

2.3.2 bezoek aan de instelling

Tijdens het bezoek heeft de commissie gesprekken gevoerd met alle geledingen die betrokken zijn bij het onderwijs in de opleiding architect-assistent. De gesprekken zijn een goede aanvulling geweest op het zelfevaluatie-rapport en werden door de commissie als open ervaren.

Tijdens het bezoek werd in de mogelijkheid tot bijkomende gesprekken voorzien. Deze mogelijkheid kon worden gebruikt zowel op verzoek van personen uit de bezochte instelling als op verzoek van de visitatiecommissie.

Verder heeft de commissie kennis genomen van bijkomende informatie, zoals verslagen, cursussen, voorbeelden van examenvragen, van afstudeerwerken en van stagewerken.

Tevens werd een bezoek gebracht aan de gebouwen en de infrastructuur.

Het bezoek werd afgesloten met een mondelinge rapportering aan de beleidsverantwoordelijken, waarin de commissie haar eerste bevindingen van de visitatie weergaf.

Voor het bezoekschema, zie bijlage 3.

2.3.3 rapportering

Als laatste stap in het visitatieproces legt de commissie haar bevindingen en aanbevelingen vast in een terugmeldingsrapport per bezochte instelling en in een globaal openbaar rapport voor de opleiding in Vlaanderen. Dit rapport werd door de voltallige commissie becommentarieerd en op punt gesteld.

De opleiding heeft de gelegenheid gekregen om op dit rapport te reageren. Voor zover de commissie zich kon terugvinden in de opmerkingen van de hogeschool, werden ze verwerkt in het rapport. De commissie heeft de opleiding op de hoogte gebracht van haar beslissing terzake.

bevindingen en aanbevelingen

1 de opleiding architect-assistent in Vlaanderen

woord vooraf

De opleiding Architect-Assistentie is een unieke opleiding die voor haar branche is uitgegroeid tot een kwalitatief competence center. De opleiding is zeer flexibel en past zich voortdurend aan de meest recente architecturale visies en technologieën aan. Een sterk gemotiveerd en tevreden personeelsteam werkt dagelijks aan het succes van de opleiding. Vanuit een sterke teamgeest worden uitdagingen en problemen onmiddellijk aangepakt en opgelost. Het werkveld, de afgestudeerden en de studenten zijn tevreden over de werking van de opleiding. De opleiding heeft nog ruime groeimogelijkheden. Om dit potentieel aan te boren zal de opleiding haar naambekendheid in Vlaanderen moeten vergroten. De opleiding zal in de toekomst wel moeten zorgen voor een meer effectieve schriftelijke rapportering en een meer systematische aanpak van de kwaliteitscyclus. Ze put haar kracht uit de onmiddellijke inzetbaarheid van de afgestudeerden op de arbeidsmarkt, het brede studieprofiel, de ontplooiingskansen na de opleiding, het denken in architectuurstructuren en de polyvalentie.

1.1 bespreking van de thema's

1.1.1 beschrijving van het beleid en de kwaliteitszorg van de opleiding

De bacheloropleiding Architect-Assistentie is gegroeid vanuit de praktijk. De opleiding startte als een tweejarige opleiding die zowel gericht was op administratie als op architectuurtekenen. Door de overgang naar een driejarige structuur werd ruimte gecreëerd voor een stage, waardoor de naambekendheid in het werkveld zeker toenam. De voorbije jaren werd de opleiding verruimd met computertekenen. Deze toevoeging zorgt voor een belangrijke meerwaarde. De verschuiving van een administratief bediende naar een meer architecturaal geschoolde kracht is duidelijk merkbaar in de evolutie van de opleiding.

De opleiding Architect-Assistentie heeft ondertussen een sterke positie in het onderwijslandschap. Deze positie dankt de opleiding aan haar uniciteit. De opleiding rekruteert studenten uit heel Vlaanderen. De grootte van de opleiding schommelt rond de kritische massa (200 studenten). Vandaag voldoet de opleiding nog aan de vraag naar architect-assistenten op de arbeidsmarkt, maar een betere naambekendheid in heel Vlaanderen kan volgens vertegenwoordigers van het werkveld een tekort doen ontstaan op de arbeidsmarkt.

De nood aan een betere naambekendheid wordt sterk aanvoeld door de huidige studenten, de afgestudeerden en de werkgevers. Het aanzien van de opleiding is hoog, maar 'assistent' heeft een negatieve bijklank. Een andere naam kan het imago van de opleiding optillen.

Door het inrichten van voortgezette opleidingen verruimt de opleiding, waardoor de huidige studenten en de afgestudeerden zich verder kunnen ontplooiën. De idee groeit om in de toekomst een aantal voortgezette opleidingen om te vormen tot afstudeerrichtingen. Vooral in het domein van de renovatie liggen kansen.

Het management van de hogeschool streeft naar preferentiële samenwerkingsverbanden met gelijksoortige opleidingen. Wat betreft architectuurstudies kunnen abituriënten vanuit het secundair onderwijs ASO, KSO en TSO kiezen voor twee wegen: een opleiding tot academische bachelor (zowel aan een hogeschool als aan een universiteit) en een opleiding tot de professionele bachelor architect-assistentie. Door een duidelijke situering binnen de opleidingen van het studiegebied en door het aanbieden van schakelprogramma's naar masteropleidingen kan de positie van de opleiding Architect-Assistentie nog versterkt worden. Op dit vlak liggen er weliswaar mogelijkheden binnen de associatie van universiteit en hogescholen waarvan de hogeschool deel uitmaakt. De professionele bachelor heeft het voordeel dat hij onmiddellijk inzetbaar is op de arbeidsmarkt en zeer praktisch geschoold is. Hij heeft sterke competenties op het vlak van computertekenen en een degelijk inzicht in constructie. Daarenboven geeft de opleiding kansen aan de creativiteit van de studenten om noties van ontwerp te ontwikkelen. Het scheppen van aansluitingsmogelijkheden van de professionele bacheloropleiding naar de masteropleidingen binnen het studiegebied kan de opleiding Architect-Assistentie een meerwaarde geven.

De structurele financiering van de hogescholen is niet aangepast aan een aantal bijkomende opdrachten die de hogescholen ondertussen kregen. Ook de groei van de hogeschool is onvoldoende vertaald in extra financiering. Daarom zijn jaarlijks evenwichtsoefeningen nodig. De algemeen directeur van de hogeschool neemt als voorzitter van de VLHORA het voortouw om op te komen voor een verhoging van de structurele financiering van de hogescholen.

sterke punten

De bacheloropleiding Architect-Assistentie is een unieke opleiding voor Vlaanderen met een specifiek en duidelijk uitstroomprofiel. Anderzijds biedt de opleiding een voldoende brede bouwgerichte vorming zodat afgestudeerden in tal van aanverwante beroepen terecht kunnen. Studenten komen uit heel Vlaanderen, maar toch vooral uit de eigen en dichtstbijzijnde provincie(s). De opleiding heeft dan ook nog een sterk groeipotentieel. Dat kan mede gerealiseerd worden door een sterkere naam voor de opleiding en bij een grotere naambekendheid.

De opleiding steunt op drie pijlers, zijnde architectuurtekenen, constructief inzicht en computerondersteunende presentaties. Deze drie pijlers worden zorgvuldig opgevolgd en getoetst in hun uitvoering. De opleiding leidt tot een open kennis- en leercentrum in samenwerking met regionale partners. Ze gaat uit van de activiteit van de student in het leerproces en heeft niet uitsluitend aandacht voor technische aspecten. Naast de kennisverwerving en de praktijkgerichtheid wordt ruime aandacht besteed aan sociale en communicatieve vaardigheden.

De hogeschool en de opleiding zorgen voor aansluitende voortgezette opleidingen. Ook binnen de posthogeschoolvorming is er een up-to-date aanbod dat gericht is op nieuwe technieken en evoluties in het werkveld.

De hogeschool en de opleiding besteden tevens aandacht aan de internationale dimensie.

Aan de opmaak en de afwerking van het zelfevaluatierapport werd veel aandacht besteed, wat wijst op discipline, creativiteit, esthetisch gevoel en respect voor het beroep. De hogeschool heeft aandacht voor een systeem van interne kwaliteitszorg. Vanuit het centrale beleid van de hogeschool wordt de systematische opvolging van visitatierapporten ondersteund en gestimuleerd.

Het personeelsbeleid is meer dan louter een personeelsadministratie. Het is participatief en teamgericht met aandacht voor voortdurende vorming van personeelsleden, en het wordt ondersteund door prestatiebeoordeling, functioneringsgesprekken, het aanbieden van motiverende functies door een dynamisch en aantrekkelijk jobdesign en het creëren van betrokkenheid en machtiging (empowerment) bij de personeelsleden.

De opleiding Architect-Assistentie heeft een meerwaarde voor de associatie en voor de hogeschool in het bijzonder. Binnen de associatie wordt preferentieel aandacht besteed aan samenwerkingsverbanden met gelijksoortige opleidingen. Er worden aansluitingen naar masteropleidingen voorbereid zodat de doorstroom van afgestudeerden naar deze opleidingen wordt bevorderd.

De lectoren weten zeer goed voor welke competenties de studenten worden opgeleid. Lectoren ontwikkelden zelf in 1996-1998 een beroepsprofiel en een opleidingsprofiel. De maatschappelijke relevantie en de afstemming van de opleidingsdoelen op het werkveld worden voortdurend getoetst.

aandachtspunten

De evolutie in het denken over de opleidingscompetenties wordt niet op papier gezet noch gedocumenteerd. Het beroepsprofiel en het opleidingsprofiel moeten worden geactualiseerd.

De opleiding heeft aandacht voor kwaliteit, maar de planmatige organisatie en opvolging daarvan alsook de schriftelijke rapportering moeten grondiger worden aangepakt.

De instroom is zeer verscheiden en de beginsituatie van de studenten is dan ook zeer heterogeen. De aansluiting met het secundair onderwijs vereist bijzondere aandacht.

Het personeelskader moet geoptimaliseerd worden zodat de personeelsbehoeften maximaal worden gedekt.

De ontwikkeling van de modularisering en de uitbouw van competentiegericht onderwijs kunnen planmatiger en doelgerichter aangepakt worden. Daarbij kunnen alle participanten meer systematisch betrokken worden: het personeelsteam, studenten, alumni, bedrijven en externe deskundigen.

Hoewel projectmatig wetenschappelijk onderzoek is ingeschreven in de missie van de hogeschool als een deel van de maatschappelijke opdracht, maakt de opleiding hier tot nu toe minder werk van. Er is in de opleiding structureel voorzien in projectmatig wetenschappelijk onderzoek, maar dit wordt onvoldoende uitgebouwd. Zeker sinds het structuurdecreet van 4 april 2003 kan niet meer gesteld worden dat onderzoek in deze professionele bacheloropleiding 'niet van toepassing' is.

1.1.2 concretisering kwaliteitszorg in de opleiding

Bijlagen: overzicht scores, formulieren, (opvolgings)verslagen vanuit de kwaliteitszorg in de opleiding

Alle personeelsleden werkten mee aan het zelfevaluatie­rapport. De theoretische beschrijving is degelijk, maar er is soms een gebrek aan concreetheid. Op basis van het zelfevaluatie­rapport krijgt de commissie de indruk dat de organisatie van de opleiding niet systematisch genoeg wordt aangepakt. Dit is vooral te wijten aan het ontbreken van een duidelijke schriftelijke neerslag van de resultaten van de opleiding. Bij nadere kennismaking met de reële situatie blijkt dat de samenhang wel degelijk aanwezig is.

De aandacht voor kwaliteitszorg wordt hogeschool­breed gestimuleerd door de centrale kwaliteits­coördinator en door een interdepartementale werkgroep met departementale kwaliteits­coördinatoren. De departementale kwaliteits­coördinatoren zorgen voor de doorstroming van beleids­keuzes via de kwaliteits­coördinatoren van de opleidingen van hun departement. Hoewel de structuur die is opgezet in functie van de kwaliteits­werking goed in elkaar zit, blijkt uit de werking dat de doorstroom van de informatie meer aandacht verdient. Bevragingen moeten vlugger verwerkt worden zodat resultaten sneller ter beschikking zijn voor verdere analyse en conclusies. Er worden pogingen ondernomen om de enquêtes te digitaliseren. De studenten stellen dat de enquêtes te tijdrovend zijn.

De opleiding is coherent en samenhangend. De werking van de opleiding en de evolutie van de kern­processen worden echter te weinig beschreven in termen van de kwaliteits­cyclus. Het plannen, het opvolgen van de planning en de bijsturing zijn niet altijd even accuraat. De opleiding verbetert de kwaliteit door te streven naar sterke teambuilding, de creativiteit te stimuleren en naar innovatie te zoeken. De modularisering van het opleidings­programma vanaf het academie­jaar 2004-2005 is een voorbeeld van de voortrekkersrol die de opleiding speelt.

sterke punten

De opsmuk en de lay-out van het zelfevaluatie­rapport zijn verzorgd. Deze presentatie komt de kwaliteit ten goede en is een visitekaartje voor de kwaliteit van de opleiding.

Het kwaliteits­zorg­stelsel is over het algemeen goed gestructureerd.

Er werden reeds verschillende initiatieven genomen om de kwaliteit van diverse aspecten te bevragen. Deze kwaliteits­metingen leidden tot het formuleren van verbeterdoelen.

aandachtspunten

Om de kwaliteits­werking binnen de opleiding te kunnen beoordelen, moet het zelfevaluatie­rapport per onderwerp of aandachtspunt systematisch zicht geven op de meetresultaten, de eruit afgeleide verbeterdoelen en de opvolging ervan. Ook voor de opleiding zelf is het van belang om in functie van de kwaliteits­borging zeer planmatig te werken met toetsbare streefdoelen, meetresultaten, verbeterdoelen en de opvolging ervan.

De opleiding heeft aandacht voor kwaliteit, maar de schriftelijke rapportering komt minder tot zijn recht. De evolutie van de opleiding en de kwaliteits­bewaking vinden niet hun onmiddellijke neerslag in goed verwoorde documenten en zijn onvoldoende geconcretiseerd. Het gevolg hiervan is dat de opvolging van de kwaliteits­cyclus en de lezing van het zelfevaluatie­rapport minder duidelijk zijn voor de visitatie­commissie.

Het gebruik van enquêtes in de opvolging van de kwaliteitswerking moet professioneler gebeuren. De vraagstelling moet doelgerichter en meer afgestemd worden op de bevrageden. De resultaten van de enquêtes moeten ook sneller ter beschikking zijn. In de verwerking kruipt te veel tijd. De commissie beveelt aan om werk te maken van digitale enquêtering.

In het algemeen is het aangewezen om meer te werken met en vanuit actieplannen in functie van duidelijk afgesproken kwaliteitsdoelen.

1.1.3 personeel

Bijlagen: omvang, cijfermateriaal, samenstelling personeel (diploma, categorie, functieomschrijvingen, opdrachten), overzicht navorming personeel

Het personeel werkt als een hecht team, gemotiveerd en gedreven. De diverse functies van het personeelsbeleid zijn structureel aanwezig, maar het is niet altijd duidelijk hoe die in de praktijk uitgewerkt en opgevolgd worden.

De loopbaan van het onderwijzend personeel is wat men noemt een vlakke loopbaan. De hogeschool creëert kansen voor het doorbreken hiervan door het scheppen van een middenkader en door het institutionaliseren van enkele functies, zoals opleidingscoördinator, kwaliteitscoördinator, enz. Deze functies worden formeel vastgelegd in een functiebeschrijving. Tevens worden deze personeelsleden gevormd en getraind.

De lectoren werken als een team en adviseren de opleidingscoördinator. Zij zijn zeer gemotiveerd en werken met een open geest aan hun opdracht. Hun sterke gedrevenheid blijkt uit hun inzet na de lessen, de begeleiding van de studenten, het inspelen op de behoeften van bijscholing en het werken aan teamgebonden taken naast de les- en stageopdrachten. De lectoren onderhouden uitgebreide contacten met het werkveld via de projectweek, de stagebezoeken en de seminaries. Door de nauwe voeling met het werkveld kunnen ze ook efficiënt inspelen op actuele tendensen. Daarbij is het belangrijk dat alle lectoren voldoende binding met en zicht op het werkveld hebben. De lectoren (algemene vakken en technische vakken) dienen van elkaar te leren.

De bedoeling om elk personeelslid een individuele planning te laten maken van de bijscholing die hij/zij wenst te volgen en na het volgen van de opleiding feedback te geven aan de andere teamleden is volgens betrokkenen in sommige gevallen niet mogelijk, in andere gevallen blijft het beperkt tot partiële mondelinge mededelingen.

Er is een tweewekelijks departementaal college, waarin ook wordt gewerkt rond thema's. Verder wordt gewerkt aan de verfijning van de functioneringsgesprekken en van de personeelsevaluaties via studenten-enquêtes. Sinds kort helpt de opleidingscoördinator bij de evaluatie van de personeelsleden.

De opleidingscoördinator heeft een dubbele taak: lesgeven en managen van de opleiding.

Een systeem van coaching moet de personeelsleden helpen de kwaliteit van hun werk te verbeteren en beter inzicht te verwerven in de structuur van de opleiding. Coaching is belangrijker dan het strikt administratief evalueren.

Het onderwijzend personeel heeft nood aan administratieve ondersteuning. Om deze ondersteuning concreet te maken vraagt de opleiding:

- meer financiële middelen;
- minder administratief werk, met name een verlaging van de planlast;
- het imago te verbeteren in Vlaanderen door de kwaliteit aan te prijzen, projecten te realiseren en meer stages te organiseren;
- betere marketingondersteuning met het doel de naambekendheid van de opleiding te verbeteren;
- samenwerking met de architecten te verbeteren.

De werkdruk ligt zeer hoog, maar het personeelsteam is sterk gemotiveerd. Het team vangt de dalletjes van collega's op (ziekte, tijdelijke stresstoestanden, tijdelijke mindere prestaties ten gevolge van persoonlijke problemen, ...). Ieder personeelslid voelt zich thuis in de opleiding en kan zijn problemen kwijt in de groep. De groepsgeest werkt als het ware therapeutisch voor elk personeelslid.

Ieder personeelslid kan punten op de agenda's van de vergaderingen plaatsen. Er worden verslagen gemaakt van de vergaderingen, en de beslissingen worden opgevolgd.

Lectoren zien zichzelf in de eerste plaats als lesgevers en in de tweede plaats als administratoren. Dit laatste maakt dat de administratie als een last wordt gevoeld. De lectoren zien administratie niet als een middel om de werking te bevorderen en kwalitatief te verbeteren.

sterke punten

De opleiding beschikt over een sterk gemotiveerd lectorenteam. Er is bovendien aandacht voor teambuilding en teamconsolidatie.

Mede vanuit de goede teamwerking is de opleiding erin geslaagd een identiteit te creëren. Er wordt zorg besteed aan imagovorming en uitstraling van de school.

De lectoren zijn best tevreden over het systeem van de personeelsevaluatie. De personeelsleden hebben de mogelijkheid om persoonlijke opmerkingen te maken bij een evaluatieverslag.

De algemene planning van de bijscholingsbehoeften wordt gerealiseerd in combinatie met individuele plannen van bijscholing. Hierbij gaat veel aandacht naar nieuwe technologieën.

aandachtspunten

Om een betere documentering en opvolging van de kwaliteitszorg en een doelmatige externe documentatie (imagovorming, naambekendheid en marketing van de opleiding) te bevorderen, moet de structuur van middenkader en verantwoordelijkheden van de departementale werkgroepen geëvalueerd worden op haar effectiviteit. Methodologisch moeten functiebeschrijvingen, functioneringsgesprekken, personeelsevaluatie, coaching en andere technieken van personeelsbeleid bijgewerkt en zorgvuldiger worden opgevolgd.

Doorstroom van kennis en informatie vanuit gevolgde bijscholingen tussen teamleden moet systematischer aangepakt en georganiseerd worden.

De lectoren zien zichzelf in de eerste plaats als lesgevers en voelen de administratieve taken aan als een last. De opleiding heeft behoefte aan sturing van de kwaliteitscyclus en de onderwijskundige verwoording van de resultaten van de werking van de opleiding. Concreet betekent dit dat er nood is aan meer financiële middelen, dat de planlast moet verlagen en dat zowel de onderwijskundige ondersteuning als de ondersteuning op andere vlakken, bijvoorbeeld marketing, moeten verhogen.

Een goede uitbouw van de participatiestructuur dringt zich op. Om de verarming van het gedachtegoed, werkstress, onvoldoende werkverdeling, het herkauwen van dezelfde materie door dezelfde mensen tegen te gaan, moet worden gestreefd naar een zo open mogelijke participatiestructuur en een maximale deelname van alle betrokkenen.

De arbeidsmarkt is de jongste jaren sterk gediversifieerd. De uitbouw van een diversificatieplan met aandacht voor verhoudingen als man-vrouw, autochtonen-allochtonen, gehandicapten en werknemers ouder dan 55 jaar is zinvol.

1.1.4 materiële en financiële randvoorwaarden

Bijlage: cijfermateriaal

De hogescholen staan financieel onder sterke druk. De structurele basisfinanciering is zeer laag om de decretaal opgelegde taken behoorlijk uit te voeren, met andere woorden de kwaliteit te optimaliseren. Er zijn te weinig inkomende middelen. Extern worden snelgroeiers afgestraft door de decreetgever, en de structurele tekorten worden niet meer bijgewerkt. De groeikansen van de hogescholen staan door de basisfinanciering niet in verhouding tot die van de universiteiten. Intern moet de hogeschool oordeelkundig nadenken over haar personeelsbeleid. Op zich is dit geen nadeel, maar het wordt een probleem als de structurele tekorten niet kunnen worden weggewerkt en zelfs groeien.

Voor de infrastructuur moet geld vrijgemaakt worden. De hogeschool deelt de campus met het KTA Brugge en deelt het gebouw met het Volwassenenonderwijs CVO Brugge. De samenwerking tussen deze geledingen is niet altijd optimaal.

Door het opstarten van een opleiding 'netwerkeconomie', het propageren van de zelfstudie en het installeren van een draadloos computernetwerk ontstaat op de campus nood aan meer of aan grotere computerlokalen.

80% van de vaste kosten gaat naar de schoolwerking (navorming, posthogeschoolvorming) en 20% wordt besteed aan uitzonderlijke kosten. In functie van de besteding van de middelen wordt sterk planmatig gewerkt. De opleidingsverantwoordelijken dienen na overleg met de lectoren van hun opleiding een begroting in. De verschillende begrotingen worden daarna besproken op departementaal niveau.

Het gebouw en de materialen worden respectvol behandeld.

Er wordt eveneens gedacht aan de gezondheid: vanaf 15 augustus 2004 zal de campus rookvrij zijn. Er wordt een programma opgestart waarbij de rokers uit vrije wil kunnen stoppen met roken.

sterke punten

De school is goed gelegen en is gemakkelijk bereikbaar. Het studentenhome ligt vlak bij de campus.

Er zijn goed uitgeruste les- en computerlokalen. Een draadloos computernetwerk zal het komende academiejaar operationeel zijn. Voor studenten en lectoren zijn voldoende ICT-voorzieningen getroffen. Zowel wat hardware als software betreft, kan gewerkt worden met de nieuwste technologieën.

Er is een goed georganiseerde mediatheek.

In functie van informatie- en communicatievoorzieningen worden zowel klassieke (infoborden) als moderne communicatiemiddelen (infoschermen, intranet) ingezet.

De hogeschool denkt oordeelkundig na over de besteding van gelden en de kostenbeheersing. Ze bevordert de groei van de opleiding zonder het groeipotentieel financieel te benadelen. Door vernuft, creatief vermogen en een erg hoge werkdruk voor het personeel kunnen de opleiding en de hogeschool zich vandaag handhaven.

De school schenkt veel aandacht aan veiligheid, gezondheid en zorg voor het welbevinden van studenten en personeel. De school is eveneens toegankelijk voor mindervaliden.

aandachtspunten

De opleiding en de hogeschool lijden onder de druk van een te lage structurele basisfinanciering en ontoereikende inkomende middelen. Er is een reëel risico dat deze lage structurele basisfinanciering in de toekomst de kwaliteit van het hogeschoolonderwijs zal aantasten.

Samenleven met andere onderwijsgeledingen (SO en volwassenenonderwijs) moet verder met zorg worden opgevolgd.

1.1.5 opleidingsdoelstellingen

Bijlagen: beroeps- en/of opleidingsprofiel, onderwijsvisie en/of onderwijsdoelstellingen

Het curriculum wordt regelmatig herzien en afgestemd op de nieuwste architecturale methoden en technologieën. De lectoren weten zeer goed voor welke competenties de studenten worden opgeleid. Ze ontwikkelden zelf in 1996-1998 een beroeps- en een opleidingsprofiel. De evolutie in het denken over de opleidingscompetenties wordt echter niet op papier gezet noch gedocumenteerd. Het beroepsprofiel en het opleidingsprofiel moeten worden geactualiseerd.

De opleiding heeft een onderwijsvisie die zich toespitst op de realisatie van een praktijkgerichte, dynamische, stimulerende en creatieve leeromgeving waarin studenten de nodige competenties als architect-technoloog

kunnen ontwikkelen. De lectoren hebben duidelijk een gemeenschappelijk zicht op algemene onderwijsprincipes die de basis vormen voor de uitwerking van het programma.

De studenten hebben daarentegen te weinig zicht op de totaliteit van de cursussen, met andere woorden het einddoel en de richting waarin ze worden opgeleid zijn te weinig zichtbaar. Er is te weinig communicatie over de opleidingsdoelen. Hierdoor kan bij de studenten de indruk ontstaan dat ze iets leren dat niet bijdraagt tot het geheel van de opleiding. Er is tevens nood aan meer zicht op de mate waarin de opleidingsdoelen gerealiseerd worden.

Hoewel ontwerpen geen opleidingsdoel is, worden studenten die op dit terrein talent hebben bij de opdrachten wel gestimuleerd en ondersteund in het ontwikkelen van deze competentie.

Het taalonderricht kan verruimd worden via taalmodules. De uitbouw van het taalonderricht kan voor een extra meerwaarde zorgen, hoewel talenkennis ook kan worden verworven buiten het basispakket van de opleiding (bijvoorbeeld via computerondersteunde zelfstudie), of zelfs buiten de opleiding (volwassenenonderwijs, praktische ervaring op het werkveld).

In het programma en binnen de leersituaties is er zeker aandacht voor het bijbrengen van attitudes. Attitudegerichte opleidingsdoelen worden geëvalueerd tijdens het beoordelen van werkstukken en tijdens de stage. De attitudes uit het beroepsprofiel zijn echter niet in overeenstemming met de vooropgestelde attitudes uit het curriculum. In het beroepsprofiel werd teambuilding niet aangeduid als een zeer belangrijke te ontwikkelen attitude, maar staat als doelstelling voorop in de opleiding. Overleg met het werkveld over de attitudevorming is noodzakelijk om een degelijke afstemming te realiseren.

sterke punten

Mede vanuit de vele contacten die de opleiding met het werkveld heeft, worden de maatschappelijke relevantie en de afstemming van de opleidingsdoelen op het werkveld voortdurend getoetst. Dit leidt tot jaarlijkse aanpassingen van de doelstellingen van het curriculum.

De onderwijsvisie van de opleiding gaat uit van een praktijkgerichte, stimulerende en creatieve leeromgeving die moet worden gerealiseerd opdat de studenten de nagestreefde competenties kunnen ontwikkelen.

aandachtspunten

De afstemming tussen de doelstellingen van het opleidingsprofiel en de doelstellingen van het curriculum moet beter bewaakt worden.

Het beroepsprofiel en opleidingsprofiel zijn aan actualisering toe.

Het didactisch concept van de opleiding kan nog meer expliciet uitgeschreven worden zodat nieuwe collega's sneller zicht krijgen op de algemene pedagogisch-didactische principes die de basis vormen voor de uitwerking van het programma.

Het is goed dat er een opleidingscommissie is, maar de werking ervan zou kunnen worden geëvalueerd, en vervolgens eventueel ook aangezwengeld worden.

1.1.6 het opleidingsprogramma: opbouw en inhoud

Bijlagen: opleidingsprogramma en studiegids van de opleiding

Het opleidingsprogramma is doelgericht uitgewerkt. Ook studenten en alumni zijn het erover eens dat het programma is afgestemd op het einddoel: kwalitatief goede en meteen inzetbare architect-assistenten afleveren voor de arbeidsmarkt.

Studenten verwerken op korte tijd veel leerinhouden. De integratie van vakken bevordert het allesomvattend karakter van de opleiding. Hiertegenover staat de specificiteit van de opleiding. Door zijn praktische opleiding van tekenen onderscheidt de opleiding zich vooral van de architectuuropleidingen. De lectoren passen het curriculum voortdurend aan de evolutie van de bouwsector en architectuur aan.

Het opleidingsprogramma wordt bovendien gekenmerkt door een sterke afstemming op beroepstechnische competenties, meer bepaald ook op het gebruik van recente computer-technologie die nodig is voor het beroep. Dat de afgestudeerde studenten specialisten zijn in het werken met het computerprogramma AutoCAD is een troef voor de tewerkstelling. Het opmaken van een lastenboek, het maken van een bestek en de kennis over de materialen zijn competenties waarvan de waarde geapprecieerd wordt. De afstudeerprojecten zijn sterk praktijkgericht en realistisch. Studenten missen werkbezoeken in het eerste en/of tweede opleidingsjaar. Een moeilijkheid is wel dat de wetgeving hieromtrent zeer streng is. Een aantal studenten twijfelt aan het nut van de communicatieve vaardigheden, bureautica en sommige algemene vakken. Bij de studenten ontstaat de indruk dat ze met die vakken iets leren dat niets bijdraagt tot het geheel van de opleiding.

De sociale en communicatieve vaardigheden worden praktisch aangeleerd en resulteren in een 'wegwijzer'. Er wordt in ruime mate aandacht geschonken aan conflictbeheersing. De studenten die vrijgesteld worden voor Nederlands kiezen een keuzemodule. Wellicht moeten deze vaardigheden worden verweven doorheen de opleiding. De praktische kennis en de vaardigheden zijn daarentegen zeer sterk. De werkgevers staan wel degelijk achter een algemene vorming omdat die zijn nut heeft in de werksituatie.

De werkgevers pleiten voor externe projecten in samenwerking met het bedrijfsleven die worden uitgewerkt door de school. De eindwerken van de studenten kunnen hierop gericht zijn.

Vanaf het academiejaar 2004-2005 zal een vernieuwd en gemodulariseerd opleidingsprogramma worden aangeboden. De opleiding wil daarmee een curriculum aanbieden met modules waarin de opleidingsonderdelen geïntegreerd aan bod komen. Binnen de hogeschool is de opleiding voortrekker op dit vlak. De visitatiecommissie zag het niet als haar taak om ook het nieuwe gemodulariseerde programma te beoordelen. Over dit nieuwe programma was trouwens zeer weinig informatie opgenomen in het zelfevaluatierapport.

Volgens de jongste jaarrapporten van de bouwconfederatie wint de vernieuwbouw veld op de nieuwbouw. In het curriculum komt de vernieuwbouw echter zeer weinig aan bod. De aandacht voor renovatie wordt wel opgevangen in de voortgezette opleiding die hiervoor opgezet is. De studenten wensen vroeger kennis te maken met de vernieuwbouw. De modularisering kan een oplossing bieden voor dit tekort.

Om de opleiding verder competentiegericht uit te bouwen, moeten het beleid en de organisatie van de opleiding daar meer op afgestemd worden. Er is nood aan een onderwijskundige die de opleiding in deze zin deskundig kan begeleiden en die het opleidingsprogramma en de organisatie van het leerproces passend kan verwoorden in onderwijskundige termen. De vakbekwaamheid van de lectoren wordt onvoldoende weerspiegeld en geconcretiseerd in het zelfevaluatie-rapport omdat de lectoren niet de tijd en de vaardigheid hebben om de resultaten te analyseren en om te zetten in opvolgbare pedagogische maatregelen. De hogeschool kan zorgen voor een project om deze nood aan competentiegerichtheid gestalte te geven.

sterke punten

De studenten kunnen de opleiding aanvatten zonder vereiste voorkennis en competenties. Daardoor staat de opleiding duidelijk open voor studenten met verschillende vooropleidingen in het secundair onderwijs. Tijdens het eerste semester van de opleiding is er bovendien aandacht voor studenten met verschillende begincompetenties.

De studenten ervaren het opleidingsprogramma als samenhangend, praktisch en doelgericht.

De opleiding werkt hoegenaamd niet op een eiland. Via contacten met het werkveld en ook via internationale contacten zijn de lectoren constant bezig met de actualisering van het programma. Cursussen worden voortdurend bijgewerkt en herschreven.

De opleidingsonderdelen zijn goed op elkaar afgestemd en dragen bij tot de verhoging van de kwaliteit van de gehele opleiding. Concreet uitgewerkte studiefiches per opleidingsonderdeel geven studenten zicht op doelen, vereiste voorkennis, inhoud en evaluatiemethodes. De leerinhouden van de meeste opleidingsonderdelen worden jaarlijks aangepast en hebben een hoog actualiteitsgehalte.

Nieuwe beroepstechnische competenties zijn doelgericht en efficiënt opgenomen in het programma. De aandacht voor de recentste technologieën en voor de integratie ervan in het opleidingsprogramma en in het aanbod aan posthogeschoolvorming is zeer goed. Op vakinhoudelijk gebied zit de opleiding dan ook in de kopgroep en kan terecht gesproken worden van een competence center.

Op korte tijd is met het zicht op het academiejaar 2004-2005 een hervorming van het programma naar een modulair systeem uitgewerkt. Dit was mogelijk omdat er al lang een traditie was van verwevenheid van vakken.

aandachtspunten

Er is een betekenisvolle stap gezet inzake modularisering en de realisatie van flexibele leerwegen. De visitatiecommissie beveelt aan meer keuzemogelijkheden in te bouwen en te streven naar een verdere individualisering op basis van te bereiken en reeds verworven competenties.

In aansluiting hierbij kan ook nog meer aandacht besteed worden aan zij-instromers, onder meer ook volwassenen, die de opleiding willen aanvatten.

Om het aantal mislukkingen terug te dringen kan nog meer aandacht voor remediëring in het programma opgenomen worden.

Studenten uit het eerste opleidingsjaar willen meer zicht krijgen op realisaties in het werkveld om er meer voeling mee te krijgen.

De visitatiecommissie stelt voor om regelmatig gastlectoren uit te nodigen om de aansluiting met de arbeidsmarkt nog te verbeteren en ook om een opening te maken naar het opzetten van projecten die dienstbaar zijn voor het wetenschappelijk onderzoek.

1.1.7 *het afstudeerwerk en werkveldervaring*

Bijlagen: stagecontract, stagebeoordelingsfiche, lijst van de stageplaatsen, gebruikte handleiding en/of afspraken bij begeleiding en beoordeling van afstudeerwerken

De stage is een zeer belangrijk onderdeel van de opleiding, wat ook zo wordt aangevoeld binnen de opleiding. Om tegemoet te komen aan de vraag naar praktijkgericht werken wordt projectmatig gewerkt in een gesimuleerd architectenbureau. Toch vragen studenten om meer stages en werkbezoeken in het programma op te nemen.

Om tegemoet te komen aan de vraag naar werkbezoeken en om kansen te creëren om praktische veldkennis op te doen zou het zinvol zijn om ook in het tweede opleidingsjaar een vorm van stage in te lassen. Werkbezoeken zouden daarin dan een plaats kunnen krijgen.

Mede doordat de vraag vanuit het werkveld steeds groter is dan het aanbod, kan de kwaliteit van de stageplaatsen gevrijwaard worden. De kwaliteit van de stage wordt verder bewaakt door verschillende maatregelen:

- de studenten kiezen uit een lijst van werkgevers hun stageplaats en solliciteren zelf naar die plaats;
- de stagebegeleiders en de mentoren werken volgens een handleiding;
- de stagebegeleiders analyseren de stage aan de hand van prestatieformulieren die door de student-stagiair ingevuld worden;
- er worden werkbezoeken afgelegd door de stagebegeleiders;
- er worden gesprekken over de stage georganiseerd met de student en met de mentor: eerst met elk afzonderlijk, maar vervolgens ook met de student en de mentor samen;
- het stageverslag wordt stapsgewijze aangebracht.

Daarnaast zou het wel interessant zijn om ook evaluatiegegevens van studenten over stagementoren te verzamelen.

Het is zinvol om systematisch na te streven dat stagebegeleiders minimaal zicht hebben op het beroeps- en opleidingsprofiel en op de opleidingsdoelen en op het didactisch concept van de opleiding. Daarnaast is het zeker ook zinvol een aantal stagebegeleiders meer planmatig te betrekken bij het uitwerken van een zelfevaluatie rapport.

sterke punten

Stagebegeleiders getuigen dat het competentieniveau van de studenten zeer hoog ligt, in het bijzonder op het gebied van AutoCAD. Ze roemen evenzeer de positieve instelling en inzetbereidheid van de stagiairs. Die werken tijdens stages vanuit een sterke betrokkenheid en kijken dan ook niet op een uur langer werken. Ze verlaten het bureau dikwijls als laatste en nemen ook stagewerk mee naar huis. De stagairs van de opleiding zijn dan ook zeer gegeerd in het werkveld omwille van hun inzetbaarheid en gemotiveerdheid.

Er is een duidelijke stagehandleiding. Er is een goede samenwerking tussen de opleiding en de bedrijven die stageplaatsen aanbieden. Dit resulteert ook in een vlotte samenwerking tussen de stagebegeleiders en de stagementoren.

De kwaliteit van stageplaatsen wordt opgevolgd. Nieuwe stageplaatsen worden vooraf gescreend.

aandachtspunten

De stagecoördinator coördineert alle stageplaatsen en verdeelt die onder de stagebegeleiders zodat alle stagebegeleiders zes à zeven studenten op de stageplaats begeleiden. Om de stagebegeleiding te verbeteren, moet worden gezocht naar een systeem om meer coördinatoren in te schakelen.

Het voorzien in mogelijkheden tot de integratie van werkveldervaring in het eerste en tweede opleidingsjaar moet verder worden onderzocht omwille van de meerwaarde die stages en aanverwante activiteiten kunnen bieden voor studenten. Vertegenwoordigers uit het werkveld staan daar minder weigerachtig tegenover dan in de opleiding blijktbaar gedacht wordt. Een korte stage bijvoorbeeld in het tweede opleidingsjaar zou qua invulling kunnen worden afgestemd op eenvoudige taken die studenten opnemen als ze mee kunnen op werkbezoek.

De commissie beveelt aan om feedbackgegevens van studenten over stageplaatsen systematisch te verzamelen, bijvoorbeeld via een korte enquête.

1.1.8 internationalisering

Bijlagen: cijfergegevens internationalisering (studenten, personeel, take-up rate, begroting, uitgaven, enz.)

De hogeschool is een erkende Socrates- en Leonardo da Vinci-instelling. De centrale dienst internationalisering van de hogeschool is gevestigd in het departement Simon Stevin. De coördinator ervan kiest voor een stapsgewijze, pragmatische aanpak om de opleidingen te internationaliseren en de weg te openen naar meer docenten- en studentenmobiliteit. De school zoekt momenteel partners door middel van teacher mobility. Dit houdt in dat eerst een lector contacten legt met een buitenlandse school en dat daarna wordt gepoogd de banden met de buitenlandse school aan te halen met het oog op studentenmobiliteit en om te kunnen samenwerken aan projecten. Deze werkwijze is op dit moment veelbelovend.

Er is een actieve promotie van de internationale gedachte. De studenten worden geconfronteerd met internationalisering en interculturaliteit. Er is echter nood aan degelijke informatieverstrekking aan de studenten. Er zijn buitenlandse docenten en studenten in de hogeschool aanwezig. Ook eigen lectoren geven

les in het buitenland. De hogeschool werkt samen met the School of Architecture in Canterbury (Kent) en andere buitenlandse instellingen.

De internationale dimensie binnen de opleiding is ook terug te vinden in buitenlandse architectuurreizen, die in ieder opleidingsjaar voor alle studenten georganiseerd worden. Deze buitenlandse bezoeken zijn niet goedkoop. Om ze doorgang te laten vinden moet 80% van de studenten intekenen. Niet alle studenten nemen deel aan de bezoeken omwille van de kostprijs van de bezoeken. SOVOWES probeert de kostprijs zo laag mogelijk te houden en werkt momenteel samen met de Dienst Toerisme om de prijs te drukken. De reizen worden degelijk uitgewerkt in verschillende fasen: voorbereiding, reis en nabespreking.

De studenten zijn over het algemeen niet erg geïnteresseerd om deel te nemen aan de studentenmobiliteit. Ze zijn vaak niet bereid om zich hiervoor te engageren omdat ze te lang van huis weg zijn en de kostprijs te hoog is. Vele studenten ontberen ook de nodige talenkennis.

Op een bepaald ogenblik waren er te weinig beurzen van de Europese Unie om internationale werkervaring op te doen.

In het nieuwe gemodulariseerde opleidingsprogramma komt er mogelijk een internationale departementsoverschrijdende module met een managementinhoud. In deze module worden buitenlandse studenten opgevangen en buitenlandse gastdocenten uitgenodigd.

sterke punten

De hogeschool is een erkende Socrates- en Leonardo da Vinci-instelling. De dienst internationalisering van de hogeschool die gevestigd is in het departement Simon Stevin, is inventief en zoekt nieuwe wegen om de internationale dienstverlening en de internationale contacten uit te breiden en kwalitatief te verbeteren. Er is een actieve promotie van de internationale gedachte. De opleiding heeft een netwerk uitgebouwd met een zestal hogescholen.

De implementatie van ECTS (European Credit Transfer System) zorgt voor de wederzijdse erkenning van studies binnen de opleiding en binnen instellingen waarmee samengewerkt wordt.

De internationale dimensie binnen de opleiding is ook terug te vinden in buitenlandse architectuurreizen, die in ieder opleidingsjaar voor alle studenten georganiseerd worden. Ook eigen lectoren geven les in het buitenland.

De hogeschool stelt criteria voorop voor de organisatie van studiereizen: een maximumprijs en een minimumdeelname van 80% van de studenten uit de betrokken doelgroep.

Er zijn plannen voor het organiseren van een internationale module met een managementinhoud. Op die manier wil de opleiding een verhoogde aantrekkingskracht creëren voor buitenlandse studenten.

aandachtspunten

Er moet worden gestreefd naar een verhoging van het aantal beurzen.

De internationalisering wordt bemoeilijkt door de geringe talenkennis van een belangrijk aantal studenten. Het is zinvol om studenten meer te motiveren tot het leren van vreemde talen, bijvoorbeeld via zelfstudie en daar eventueel didactische middelen ter beschikking voor te stellen (bijvoorbeeld op cd-rom).

De prijs van de buitenlandse architectuurreizen is niet voor alle studenten haalbaar. Om de gelijke kansen voor alle studenten te bevorderen is het wenselijk hier oplossingen voor te zoeken.

1.1.9 leersituatie

Bijlagen: proportie contacturen-zelfstudie-andere onderwijsactiviteiten, onderwijsreglement en/of regeling en/of procedure wijziging onderwijsvormen en leermiddelen

De keuze van de didactische werkvormen is in sterke mate afgestemd op het takenpakket van de architect-assistent. Er wordt dan ook ruim gebruik gemaakt van opdrachtgevende werkvormen waarbij de situatie van een architectenbureau zoveel mogelijk gesimuleerd wordt. Doorheen de opleiding worden de opdrachten steeds complexer en moeten de studenten steeds zelfstandiger werken.

De cursussen zijn goed leesbaar en degelijk gestructureerd.

De opleiding wenst de zelfstudie uit te bouwen. Leren via het internet is een van de doelstellingen. Dit veronderstelt dat studenten in de materiële mogelijkheden verkeren om te werken met een computer en voldoende ICT-vaardigheden hebben. Het zelfstudieproces gaat in drie stadia:

- in het eerste jaar worden de studenten sterk begeleid;
- in het tweede jaar werken de studenten in een gesimuleerd architectenbureau;
- in het derde jaar moeten ze autonoom en in teamverband kunnen werken.

De modularisering zal aandacht moeten hebben voor deze manier van werken.

Vanuit het onderwijsontwikkelingsplan wordt per opleidingsjaar en per opleidingsonderdeel voor een overzicht gezorgd van de verhouding tussen contacturen, zelfstudie en andere onderwijsactiviteiten. De gevolgde indeling stemt niet zonder meer overeen met de benamingen van de voornaamste onderwijsvormen van de opleiding. De afstemming hiervan moet duidelijk geëxpliciteerd worden.

De studenten zijn duidelijk vragende partij voor werkbezoeken. De organisatie daarvan wordt zeker bemoeilijkt door een strenge wetgeving. Als alternatief willen de lectoren werken met film- en videomateriaal, maar uiteindelijk is en blijft dit slechts een surrogaat van een werkbezoek.

Om de kostprijs van de leermiddelen voor de studenten te drukken werden op de campus een winkeltje en een drukkerij ingericht. Deze centrale diensten werken zeer goed en maken de opleiding minder duur.

Doelgericht en efficiënt gebruik van computers en software nemen in de opleiding voortdurend toe. Studenten kopen zelf hun pc of laptop tegen de gangbare winkelprijs. De school verhuurt laptops, maar tegen zeer hoge huurprijzen. Een systeem van centrale aankoop van laptops en aankoop op afbetaling zou een bijdrage kunnen leveren aan meer betaalbare oplossingen voor studenten.

De toelichting bij de start van een nieuwe opdracht en verduidelijking van de beoordelingscriteria zijn soms nog voor verbetering vatbaar. De studenten zijn vragende partij om tijdens werksessies voldoende snel feedback te kunnen krijgen of vragen te kunnen stellen aan een begeleidend lector. Om dat te kunnen realiseren zijn allicht meer VTE's nodig. Evenzo zijn studenten vragende partij om snel feedback te krijgen na het afgeven van een opdracht, zodat ze de feedback kunnen benutten bij het uitwerken van een volgende opdracht.

sterke punten

Er is duidelijk een heel positief leerklimaat in de opleiding. Er heerst een motiverende sfeer en groepsgeest onder de studenten. Door de vele ateliers en praktijkvakken zijn er goede persoonlijke contacten tussen docenten en studenten.

Er is veel aandacht voor zelfwerkzaamheid van de studenten. Er is een grote differentiatie aan werkvormen, waardoor de cursussen levendig en aantrekkelijk worden.

De opleidingscoördinator en lectoren zorgen ervoor dat de infrastructuur, media en leermaterialen die nodig zijn voor de leersituaties aanwezig zijn en geactualiseerd worden.

aandachtspunten

De leerlijnen die door de lectoren doorheen de leersituaties gevolgd worden en dus duidelijk in de opleiding aanwezig zijn, werden niet expliciet op papier uitgewerkt.

De opleiding kan beter worden door meer lectoren in te zetten zodat remediëring en het geven van feedback vlotter verlopen en de begeleiding aan kwaliteit wint.

Door het gebruik van foto- en filmmateriaal dat nu slechts in mindere mate aanwezig is, kan tegemoet worden gekomen aan de behoeften van eerstejaarsstudenten om meer zicht te krijgen op realisaties in het werkveld. Een oplossing voor het ontbreken van werfbezoeken dringt zich op.

De opleiding heeft nood aan meer mankracht en middelen om aan innovatieve projecten te werken.

1.1.10 toetsing en evaluatie

Bijlagen: examenreglement en/of regeling

Het examenprogramma is transparant en er wordt duidelijk over gecommuniceerd. De studenten hebben inspraak in het examenrooster. Het examenreglement wordt jaarlijks geactualiseerd en bijgewerkt. Er is een geautomatiseerde examenadministratie. De studenten kunnen met problemen en klachten terecht bij de ombudsdienst.

De evaluatiecriteria worden duidelijk bepaald en aan de studenten bekendgemaakt. Ze sluiten aan bij de minimumeisen die door het werkveld gesteld worden. De studenten kunnen via internet een digitale examenbank met voorbeeldvragen voor elk opleidingsonderdeel en met de bijbehorende oplossing raadplegen.

Het geven van de opdrachten met een duidelijke toelichting en de begeleiding tijdens de uitvoering van de opdrachten zijn volgens de studenten voor verbetering vatbaar. Noodzakelijke informatie bij de opdracht is soms onvoldoende of komt soms te laat. Wel wordt geapprecieerd dat de lectoren veel aandacht besteden aan de vorm en de accuraatheid van het tekenen.

Voor de evaluatie van de studievorderingen gedurende het academiejaar is er ook een systeem van permanente evaluatie. Daarbij worden de studieprestaties geëvalueerd op basis van presentaties van studenten die beoordeeld worden door multidisciplinaire jury's. Ook architecten uit het werkveld, soms zelfs uit het buitenland, nemen hieraan deel. De studenten merken op dat de externe jury en de lectoren soms van mening verschillen. Daardoor zijn ze soms in de war en weten ze niet wat goed is en wat niet.

De studenten kunnen feedback krijgen nadat taken beoordeeld zijn. Ze kunnen ook inzage krijgen in hun examens en hun resultaten met de lector bespreken. Dit systeem van remediëring functioneert evenwel niet optimaal omdat er vaak te veel tijd zit tussen het afwerken van de taak en de feedback. Studenten vinden ook dat er te weinig lectoren zijn voor het aantal studenten, waardoor de lectoren te weinig tijd kunnen uittrekken voor de studenten.

Na het partieel examen en na de eerste en tweede zittijd krijgen de studenten telkens de kans tot inzage in hun examen. Omwille van de te lange wachttijden komen veel studenten hun examen echter niet bespreken.

sterke punten

Het examenprogramma van de opleiding is transparant en duidelijk gecommuniceerd naar de studenten. De studenten hebben inspraak in het examenrooster en kunnen gebruik maken van een geautomatiseerde examenadministratie.

Voorbeelden van examenvragen worden via digitale weg ter beschikking gesteld.

De evaluatie steunt op een systeem van permanente evaluatie waarbij studenten hun werk voorstellen aan een multidisciplinaire jury. Architecten uit het werkveld, soms zelfs uit het buitenland, maken regelmatig deel uit van deze jury's.

De beoordeling van attitudes wordt meegenomen in de beoordeling van werkstukken en tijdens de stage.

aandachtspunten

De aandacht voor remediëring moet goed worden uitgebouwd om het aantal mislukkingen terug te dringen. De organisatie van de feedback na de examens kan beter georganiseerd worden om wachttijden voor de studenten te vermijden.

De evaluatie van de externe jury en die van de lectoren moet meer overeenstemming vertonen ten behoeve van de studenten, zodat ze aan duidelijkheid wint.

1.1.11 studie- en studentenbegeleiding

Bijlagen: cijfergegevens instroomprofiel en –begeleiding, folders en cijfergegevens studie- en studentenbegeleiding, decretaal rapport studiebegeleiding eerstejaars

De opleiding kende de voorbije tien jaar een instroom in het eerste jaar tussen 75 en 102 studenten. De uitval tussen het begin van het academiejaar en 1 februari varieerde van 2% tot 15%. Voor de academiejaren tussen 2000 en 2003 was het gemiddelde studentenaantal in het eerste jaar in oktober 81 en in februari 75. In tegenstelling tot de andere opleidingen van het departement komen de studenten van de opleiding Architect-Assistentie uit alle Vlaamse provincies. Het aandeel van studenten uit andere provincies bedraagt tijdens sommige academiejaren meer dan 50%. Voor de andere opleidingen van het departement is dat maximaal 10%. Evenzeer valt op dat een aanzienlijk deel van de studenten een vooropleiding had in het Kunst Secundair Onderwijs.

Studenten volgen de opleiding om diverse redenen:

- ontlopen van de verantwoordelijkheid die een architect draagt;
- alternatief voor architectuur (de vlucht voor de wiskunde);
- de tewerkstellingskansen zijn groot en gevarieerd;
- de vakken zijn gericht op architectuur.

De instroom is zeer verscheiden. Studenten komen uit het ASO, TSO en KSO. Er is vooral een gemis aan tekenen bij de studenten met een vooropleiding ASO; bij de studenten met een vooropleiding TSO/KSO wordt de algemene vorming als een tekort vastgesteld. Om deze variatie op te vangen worden de studenten gescreend bij de aanvang van het academiejaar. De voorkennis wordt getest door middel van een screentest. De studenten worden aan de hand van de test verdeeld in meer homogene groepen van 25 studenten en onder de leiding geplaatst van één lector. Om de beginsituatie vast te stellen worden de studenten onderworpen aan een test AutoCAD (de eindtoets van het vorig academiejaar). Op deze wijze worden de tekorten vastgesteld en kan ook uitgemaakt worden of een vrijstelling kan worden gegeven. Aan de studenten met tekorten worden gerichte opdrachten gegeven. Aan de studenten met vrijstelling worden projecten aangeboden. De studenten werken in groep, wat de nivellering bevordert die na het eerste semester optreedt.

Er is eveneens een sterke zij-instroom. De zij-instromers kunnen genieten van vrijstellingen. Ook hier worden de competenties van de student gecontroleerd. De student kan vrijstelling krijgen voor de reeds verworven competenties. Zij-instromers die achterstand hebben, worden afzonderlijk begeleid. Er zijn verschillende mogelijkheden voor hen:

- zij volgen privé-lessen buiten de uren;
- zij volgen de lessen van het eerste jaar;
- zij studeren zelf de cursus van het eerste jaar in.

Er is geen echt onthaal. De informatie is veeleer gering:

- de opleiding is te weinig gekend in de Centra voor Leerlingenbegeleiding;
- de naambekendheid in Vlaanderen is vrij laag;

- de opleiding wordt te weinig gepropageerd.

Bij de start van een academiejaar krijgen studenten een pakket relevante informatie met het oog op hun studievoortgang. Tevens werd ook een zeer ervaringsgerichte onthaalformule gebruikt waarbij eerstejaarsstudenten onder coaching van een lector en een derdejaarsstudent aan praktische opdrachten werkten waarmee ze tevens ontdekten welke mogelijkheden er voor hen in de opleiding ter beschikking staan.

De architecten kennen de opleiding te weinig en weten niet wat een architect-assistent doet. Daarenboven heeft de benaming een negatieve bijklank bij de architecten. Er moeten meer activiteiten worden opgezet om de opleiding en de waarde ervan te promoten.

De werkgevers pleiten voor goede samenwerking tussen het secundair onderwijs en het hoger onderwijs. De hogeschool kan meer doen om secundaire scholen te informeren en te ondersteunen en om de samenwerking te bevorderen. Een betere stimulering van de bouwafdelingen kan hierbij het doel zijn.

De opleiding is studentvriendelijk, getuige hiervan de weinige klachten van de studenten bij de ombudsdienst. De studenten worden goed opgevangen door de lectoren. Er wordt vooral preventief gewerkt. De sfeer tussen de lectoren en de studenten is zeer goed.

De opleiding richt infodagen in en volgt de studentenbeurzen. Tijdens de infosessies wordt vooral gewezen op het gevoel voor schetsen en tekenen.

SOVOWES neemt de zorg voor maatschappelijke dienstverlening op zich. Studenten in nood worden geholpen. Tevens runt SOVOWES een winkeltje en een drukkerij waar de studenten goedkoop kunnen shoppen. SOVOWES staat ook renteloze leningen toe aan studenten.

SOVOWES helpt kotstudenten en helpt studies financieren. Verder werkt de school aan programma's over het leren omgaan met stress, het leren plannen van de studietijd en het onderzoeken van de eigen leerattitudes. Deze programma's werden op een cd-rom geplaatst. De resultaten van een en ander worden vrijblijvend besproken.

Een mentoraat begeleidt de student in zijn studies. Deze begeleiding is vooral belangrijk in het eerste jaar. De mentorgesprekken hebben tot doel de problemen te kanaliseren. De drempel tussen de lectoren en de studenten is zo klein dat veel problemen aan de basis worden opgelost.

sterke punten

Er is een degelijke, correcte voorlichting aan abiturienten/aspirant-studenten. Er is instroombegeleiding waarbij studenten relevante informatie krijgen met het oog op hun studievoortgang. De ervaringsgerichte onthaalformule waarbij eerstejaarsstudenten onder coaching van een lector en een derdejaarsstudent aan praktische opdrachten werken is innoverend. De instromers ontdekken welke mogelijkheden voor hen ter beschikking staan in de opleiding.

Er bestaat een mogelijkheid tot het volgen van voorbereidende cursussen (wiskunde en studiemethode).

Er werden verschillende studiebegeleidende maatregelen genomen in aansluiting bij de gedifferentieerde instroom: voorbereidende cursussen, aangepaste oefeningen en begeleiding, monitaraat bij de

opleidingsonderdelen (één mentor voor ieder student), veel aandacht voor persoonlijk contact met de lector en veel feedbackmomenten tijdens het jaar en na de examens.

Het lectorenkorps is zeer toegankelijk voor de studenten, en de studenten verklaren dat ze een zeer persoonlijk contact met hen onderhouden. Er is ook een efficiënte opvang door de ombudsdienst en een goede eerstelijnsopvang voor probleemstudenten.

Het studieadviesbureau en de begeleidingsdienst van SOVOWES verrichten uitstekend werk voor de studenten.

De verscheidenheid in achtergrond van de instromende studenten wordt in de eerste periode (tot Kerstmis) met aandacht opgevangen. Dit gebeurt wel op vraag van de studenten en is minder structureel.

Er is een studentenbegeleidingsplan waarbij er ondersteuning is van de individuele student. Voor iedere student werkt een lector als mentor.

Er zijn informele (spelenderwijze) onthaalopdrachten voor de eerstejaarsstudenten, die begeleid worden door een lector en een derdejaarsstudent.

Er is een goede structuur voor communicatie en begeleiding (SOVOWES, studentenbegeleidingsadvies en ombudsdienst.) Er is een georganiseerde studentenparticipatie.

De informele contacten tussen studenten en lectoren zijn uitstekend. Dit draagt bij tot het welbevinden van de student in de hogeschool. Het geringe beroep dat wordt gedaan op de ombudsman verklaart een heel goede opvang van mogelijke problemen aan de basis.

aandachtspunten

De opleiding heeft aandacht voor een opvang van de heterogene instroom, maar dit punt kan zeker nog verbeterd worden. Het is zinvol om op de fiches van de opleidingsonderdelen ook duidelijk te formuleren welke kennis, vaardigheden en attitudes vereist zijn om het opleidingsonderdeel te kunnen volgen en met succes af te ronden.

De overlegstructuur in de hogeschool is voor verbetering vatbaar. Tevens kan de informatiedoorstroming naar de secundaire scholen en het volwassenenonderwijs verbeteren. Het volwassenenonderwijs resideert in de hogeschool en een technische secundaire school resideert op de campus. Een meer harmonieuze toenadering tussen deze drie instellingen is wenselijk.

De studentenbegeleiding van de opleiding moet meer aandacht schenken aan de studentenuitval in het eerste jaar.

De mentoraatgesprekken zijn positief, maar kunnen beter gestructureerd worden.

Een uitbreiding van de keuzevakken valt aan te bevelen om studenten toe te laten meer een eigen profiel te kunnen opbouwen.

1.1.12 studeerbaarheid en studierendement

Bijlagen: slaagcijfers alle studie jaren/modules, gemiddelde studieduur, cijfergegevens begrote en reële studietijd

Ongeveer de helft van de studenten slaagt. De uitval in het eerste jaar tijdens het academiejaar 2002-2003 ligt onder de 10%. De werkdruk in de opleiding is zeer groot, en vooral het tweede jaar is zwaar. De opleiding streeft ernaar om via de modularisering van de opleiding de studiebelasting te verminderen. Ook voor nieuwkomers zonder voorkennis van tekenen of bouwen en zij-instromers worden programma's uitgewerkt om de werkdruk te verlichten. Voor hen worden aangepaste oefeningen ontwikkeld en is in extra begeleiding voorzien.

De lectoren hebben begrip voor werkstudenten, en de hogeschool past zich aan studenten met een handicap aan.

De elektronische examenbank, die ook kan worden geraadpleegd via internet, is een gewaardeerd initiatief.

De permanente evaluatie spoort aan tot werkzaamheid.

De werkgroepen 'Analyse instroom' en 'Evolutie studentenaantallen' analyseren het cijfermateriaal. De data moeten vlugger verwerkt worden en er moet beter over worden gecommuniceerd naar alle geledingen.

sterke punten

De studenten ervaren een grote gelijkenis in de manier van werken op school met de manier van werken in de praktijk.

Zowel de alumni als de werkgevers hebben alle lof voor de zeer grote inzetbaarheid van afgestudeerden en voor de flexibiliteit waarmee het opleidingsprogramma aangepast wordt aan noden en actuele tendensen in het werkveld.

aandachtspunten

Voor studenten zonder bouwkundige achtergrond is de instap in het eerste jaar zwaar.

Meer en snellere feedback van juryuitslagen is wenselijk om een beter rendement van de studie te verkrijgen. De student kan sneller vooruitgang boeken met een goede feedback.

Studeerbaarheid is sterk verbonden met tijdsindeling en tijdsbedeling van de student. Het is een arbeidsintensieve opleiding die een goede werkplanning vereist. Dit wordt grotendeels opgevangen door het mentoraat. De commissie wil toch aanbevelen om in het begin van de opleiding meer expliciet aandacht te besteden aan doelgerichte en kwaliteitsvolle inzet van het mentoraat.

1.1.13 afgestudeerden

Bijlagen: materiaal uitstroombegeleiding en alumniwerking, rapport tevredenheidsmeting bij afgestudeerden

Uit een marktonderzoek blijkt dat alle afgestudeerden werk hebben. Velen hebben reeds werk vanuit hun stageplaats. Het is een positief signaal dat bedrijven solliciteren naar studenten van de opleiding nog voor ze afgestudeerd zijn.

De architect-assistent is onmiddellijk inzetbaar op de arbeidsmarkt. De architect-assistent ontwerpt niet, maar werkt het ontwerp uit. Hiervoor is inzicht nodig in het bouwproject. De opleiding is erin geslaagd dit inzicht bij te brengen en zelfs de basisbeginselen van ontwerp bij te brengen aan de studenten. Dit maakt dat deze opleiding werkelijk een meerwaarde heeft voor de arbeidsmarkt.

Het grote verschil tussen oud-afgestudeerden en de nieuwe afgestudeerden situeert zich op het vlak van ICT en vooral AutoCAD. De arbeidsmarkt heeft duidelijk nood aan personen die vlot kunnen omgaan met AutoCAD en het visualiseren van plannen. Dit laatste is uitermate belangrijk om klanten een beeld te geven van het toekomstige bouwproject. Het maken van een maquette is eveneens een troef.

De opleiding biedt een brede waaier van tewerkstellingsmogelijkheden. Het gros van de afgestudeerden vindt werk bij architecten. Daarna komen aannemers, waarbij de architect-assistent een schakel is tussen de architect, de aannemer en de bouwheer. Andere domeinen op de arbeidsmarkt zijn parastatalen, openbare diensten en immobiëlen. Toch wordt gepleit voor meer afstudeerrichtingen in de richting van monumentenzorg, renovaties en computertekenen.

De visitatiecommissie stelt vast dat er nood is aan een beroepsvereniging voor architect-assistenten die tot doel heeft de groepsbelangen te verdedigen. Als groep kan dit beter dan individueel.

De afgestudeerden worden geïnformeerd over de activiteiten van de school. De contacten tussen de afgestudeerden en huidige studenten zijn veeleer bescheiden. Er is geen oud-studentenvereniging.

sterke punten

Afgestudeerde studenten voelen zich vanuit de opleiding zeer goed voorbereid op de professionele loopbaan. De opleiding scoort in het bijzonder goed voor wat betreft de competenties rond het gebruik van AutoCAD voor de bouw en AutoCAD 3D.

aandachtspunten

Een goed georganiseerde studentenvereniging, die oog heeft voor contacten met de oud-studenten, kan bijdragen tot een permanente communicatie tussen het werkveld en de school, waardoor impulsen kunnen worden gegeven tot een voortdurende aanpassing van hogeschoolopleiding en voortgezette opleiding.

De commissie beveelt aan dat de opleiding de oprichting van een alumniwerking en van een beroepsvereniging zou stimuleren, zonder dit evenwel zelf te moeten oprichten.

De commissie beveelt ook aan om de reële tewerkstelling van de afgestudeerden beter op te volgen. Meer en meer systematisch marktonderzoek om na te gaan waar de behoeften van het werkveld liggen, zou zeker zinvol zijn.

1.1.14 maatschappelijke dienstverlening

Bijlagen: visie en/of beleidsdoelstellingen maatschappelijke dienstverlening, overzicht maatschappelijke dienstverlening, begroting projecten, resultaten uit kwaliteitszorg

De maatschappelijke dienstverlening kwam te weinig aan bod in het zelfevaluatierapport met uitzondering van de posthogeschoolvorming en de voortgezette opleiding. Noch in het zelfevaluatierapport, noch in de bijlagen werd een beleidsvisie omtrent maatschappelijke dienstverlening opgenomen. Er waren de afgelopen jaren nochtans verschillende projecten inzake maatschappelijke dienstverlening waar de opleiding aan meewerkte en die een meerwaarde hadden voor de studenten:

- uitwerken van een selectiecomité voor de gebouwdienst van het OCMW Brugge;
- uitwerken van een toegankelijkheidsrapport voor gehandicapten in Brugge;
- opmeting van het MPI Den Haan;
- opmaken van een stedenbouwkundig plan van het stationsplein in Blankenberge;
- opmaken van een bouwplan van de wijk rondom het station Brugge.

Aan de opleiding of aan het departement zijn geen expliciete middelen ter beschikking gesteld om de maatschappelijke dienstverlening te omkaderen of te organiseren. In het zelfevaluatierapport geeft de opleiding aan dat er te weinig ruimte is voor systematische dienstverlening naar het werkveld.

sterke punten

De opleiding Architect-Assistentie geeft vorm aan de maatschappelijke dienstverlening via voortgezette opleidingen en posthogeschoolvorming.

De eindwerken worden tentoongesteld.

aandachtspunten

Noch in het zelfevaluatierapport noch in de bijlagen werden een visie of beleidsdoelen ten aanzien van maatschappelijke dienstverlening opgenomen. Om als hogeschool of als opleiding op dit terrein meer systematisch iets te realiseren, is het zinvol eerst een visie hieromtrent te ontwikkelen - en ook op papier te zetten - en beleidsdoelen te bepalen.

1.1.15 onderzoek

Bijlagen: overzicht onderzoeksprojecten, begroting onderzoek (personeel/taakbelasting, uitrusting, werking) tussentijdse en/of eindverslagen, gebruikerscommissie, resultaten uit kwaliteitszorg

In de missie van de hogeschool is projectmatig wetenschappelijk onderzoek ingeschreven als een deel van de maatschappelijke opdracht. Sinds het structuurdecreet van 4 april 2003 is specifiek voor de professionele bacheloropleidingen in aanvullende middelen voorzien voor de structurele uitbouw van projectmatig wetenschappelijk onderzoek. Sinds het decreet betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen en houdende dringende hogeronderwijsmaatregelen van 21 april 2004 is er ook een subsidie-enveloppe ter ondersteuning van projecten.

Sinds 1 februari 2004 is door de hogeschool een centrale coördinator voor wetenschappelijk onderzoek aangesteld. Tevens werden financiële middelen ter beschikking gesteld. Het departement verdeelt die volgens een systeem dat steunt op trekkingsrechten. De opleiding moet aantonen dat het project past in het wetenschappelijk onderzoek. Een onderzoeksraad zal de projecten screenen. De modellen zijn aanwezig en de stimuleringsfase heeft een aanvang genomen. De opleiding Architect-Assistentie heeft zich ingeschreven in het project Belle-Epoque, uitgeschreven door de stad Blankenberge.

In 2002 werkte de opleiding in samenwerking met de opleiding Marketing en de opleiding Informatica een toegankelijkheidsproject voor de stad Brugge uit.

Het beleid koppelt het wetenschappelijk onderzoek aan het maatschappelijk welzijn, met andere woorden het maatschappelijk welzijn moet zijn nut bewijzen voor de gemeenschap. De uitwerking van dergelijke projecten is van groot belang voor de opleidingen professionele bachelor.

sterke punten

Sinds kort is een centrale coördinator aangesteld voor projectmatig wetenschappelijk onderzoek voor de hele hogeschool.

aandachtspunten

Het is aangewezen en zinvol dat de opleiding op het vlak van wetenschappelijk onderzoek initiatieven neemt.

De medewerking aan onderzoeksprojecten in het verleden had in het zelfevaluatierapport vermeld mogen worden.

bijlage 1

curriculum vitae van de visitatieleden

Norbert D'hiet is licentiaat opvoedkundige wetenschappen en bedrijfspsycholoog. Hij heeft vooral ervaring in bedrijfsleven waar hij diverse functies heeft waargenomen. De laatste tien jaar was hij hoofd van de afdeling Human Resources van Toyota Europe Marketing & Engineering. Daarnaast heeft hij diverse opleidingsprogramma's georganiseerd en trainingen verzorgd.

Marnix Van de Kerckhove is architect van opleiding. Hij heeft altijd gewerkt als zelfstandig architect momenteel is hij beheerder van het architectenbureau M&P Van de Kerckhove. Het bureau is onder andere gespecialiseerd in de bouw van scholen en woningcentra. De organisatie stelt regelmatig stageplaatsen ter beschikking van studenten van de opleiding architect en architect-assistent.

Herman Van de Mosselaer is van opleiding licentiaat in de psychologische en pedagogische wetenschappen. Hij heeft ruime ervaring als onderwijskundige binnen de lerarenopleiding. Zijn onderwijskundige profilering ligt o.a. op het domein van probleem gestuurd onderwijs. Sinds 1999 is hij tewerkgesteld aan de Plantijn-Hogeschool van de provincie Antwerpen. Daar was hij diensthoofd Onderwijs en Kwaliteitszorg. Sinds kort is hij er diensthoofd Onderwijs en Onderzoek. Hij participeerde in het huidige visitatiestelsel als secretaris van de visitatiecommissie podologie en van de visitatiecommissie bestuurskunde. Hij was tevens lid van de werkgroep kwaliteitszorg van VLHORA die de visitatieprotocols uitwerkte.

Willy Vermorgen is van opleiding licentiaat moraalwetenschap. Later haalde hij een bijzondere licentie Lekenbegeleiding en het diploma licentiaat Pedagogie – Informatietechnologie. Hij heeft gewerkt bij de Vlaamse Onderwijsraad in het project beroepsprofielen, opleidingsprofielen en kwalificatie structuur voor het hogeschoolonderwijs en secundair onderwijs. Verder was hij werkzaam bij het Gemeenschapsonderwijs als sector verantwoordelijke Onderwijs – Arbeid. Momenteel is hij directeur aan het KTA Lokeren. Hij participeerde in het huidige visitatiestelsel als secretaris van de visitatiecommissie Multimedia- en communicatietechnologie.

Johan Verleye is van opleiding bouwkundig tekenaar en architect. Hij was verbonden als medewerker bij Atelier De Bondt in Antwerpen en bij Groep Planning in Brugge en Brussel. Momenteel is hij deeltijds verbonden als assistent aan de Hogeschool voor Wetenschap en Kunst, departement architectuur, hij is partner van DAE designers, architects and engineers te Mechelen en zaakvoerder van eigen architectenvennootschap in Antwerpen en Mechelen.

0 beschrijving van beleid en kwaliteitszorg van de opleiding

- voorstelling van de opleiding;
- beschrijving van het beleid, algemene strategie en/of doelstellingen inzake onderwijs, internationalisering, maatschappelijke dienstverlening, onderzoek, ...
- beschrijving van het kwaliteitsbeleid en van het systeem van interne kwaliteitszorg.

1 thema concretisering kwaliteitszorg in de opleiding

- concrete uitwerking kwaliteitszorg in de opleiding (enquêtes, consensusvergaderingen, evaluatie, relaties met werkveld, ...);
- meetresultaten van de opleiding vanuit het interne kwaliteitsinstrument;
- verbeterdoelen en acties vanuit de kwaliteitszorg in de opleiding;
- opvolging van de verbeterdoelen en acties vanuit de kwaliteitszorg in de opleiding;
- kwaliteitscoördinator in de opleiding (verantwoordelijkheid, draagvlak, functioneren); thema kwaliteitszorg in het opleidingsteam.

bijlage: overzicht scores, formulieren, (opvolgings)verslagen vanuit de kwaliteitszorg in de opleiding

2 thema personeel

- human Resources Management (o.a. aanstelling en/of aanwerving, allocatie, bevordering, functionering en evaluatie);
- betrokkenheid van personeel (commitment en empowerment);
- werking van het opleidingsteam (coördinatie, teamverantwoordelijkheid, draagkracht, ...);
- professionalisering van het personeel buiten de technische deskundigheid (ook o.a. navorming);
- technische deskundigheid van het onderwijzend personeel (vakinhoudelijk, onderwijskundig en didactisch) (ook hoe gaan wij daarmee om?, navorming, ...);
- onderzoekskundigheid en/of deskundigheid in de beoefening en de ontwikkeling van de kunsten (indien van toepassing);
- technische, administratieve en organisatorische deskundigheid (ATP, ondersteunende diensten) (ook o.a. navorming).

bijlage: omvang, cijfermateriaal, samenstelling personeel (diploma, categorie, functieomschrijvingen, opdrachten), overzicht navorming personeel

3 thema materiële en financiële randvoorwaarden

- onderwijsruimten (incl. laboratoria, practica- en werkgroepruimten, ateliers, ...);
- mediatheek;
- computerfaciliteiten;
- beschikbare werkingsmiddelen;
- studenten- en docentenfaciliteiten.

bijlage: cijfermateriaal

4 thema onderwijsdoelstellingen

- onderwijsvisie van de opleiding;
- afstemming van de onderwijsdoelstellingen van de opleiding op het hoger onderwijs;
- afstemming van de onderwijsdoelstellingen van de opleiding op het werkveld.

bijlage: beroeps- en/of opleidingsprofiel, onderwijsvisie en/of onderwijsdoelstellingen

5 thema opleidingsprogramma: opbouw en inhoud

- concretisering van de onderwijsdoelstellingen in het opleidingsprogramma;
- de aandacht in het opleidingsprogramma voor de vaardigheden die het maatschappelijk en beroepsmatig functioneren ondersteunen;
- actualiteitsgehalte van het opleidingsprogramma;
- sequentiële opbouw en coherentie van het opleidingsprogramma;
- aandacht voor de karakteristieken van de studenteninstroom;
- aanbod en structuur van flexibele leerwegen in het opleidingsprogramma;
- het niveau en de inhoud van de opleidingsonderdelen.

bijlage: opleidingsprogramma en studiegids van de opleiding

6 thema afstudeerwerk en/of werkveldervaring

- opvatting(concept), inhoud en niveau;
- begeleiding (o.a. duidelijkheid regelingen en voorzieningen);
- beoordeling (gehanteerde criteria en wijze van beoordeling);
- relatief gewicht in de opleiding.

bijlage: stagecontract, stagebeoordelingfiche, lijst van stageplaatsen, gebruikte handleiding en/of afspraken bij begeleiding en beoordeling van afstudeerwerken

7 thema internationale dimensie

- integratie van de doelstellingen van het internationaliseringbeleid in de opleiding;
- de internationale dimensie in de opleiding;
- participatiegraad van de studenten aan internationale programma's;
- internationale contacten van het personeel met terugkoppeling naar het onderwijs;
- samenwerking met buitenlandse instellingen.

bijlage: cijfergegevens internationalisering (studenten, personeel, take-up rate, begroting, uitgaven,)
internationalisering

8 thema leersituatie

8.1 onderwijsvormen

- de verschillende onderwijsvormen (hoorcollege, werkgroepen, projectwerk, practica, zelfstudie,)
(concept, geschiktheid in relatie tot doelstellingen, didactisch niveau);
- innovatieve onderwijsvormen;
- proportie contacturen-zelfstudie-andere onderwijsactiviteiten.

8.2 leermiddelen

- de verschillende onderwijsmiddelen (syllabi, handleidingen, cursussen, didactische hulpmiddelen, ...)
(in relatie tot doelstellingen en kwaliteit);
- inschakeling van innovatieve leermiddelen in de opleiding (o.a. ICT).

bijlage: proportie contacturen-zelfstudie-andere onderwijsactiviteiten, onderwijsreglement en/of -regeling en/of -procedure wijziging onderwijsvormen en leermiddelen

9 thema toetsing en evaluatie

- de verschillende evaluatievormen (concept, in relatie tot de doelstellingen van de opleidingsonderdelen en de opleiding als geheel, gerichtheid van de evaluatie op het toetsen van kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes, moeilijkheidsgraad);
- criteria en wijze van beoordeling door de evaluatoren;
- criteria en wijze van beoordeling van de examencommissie;
- organisatie van toetsen en examens;
- transparantie van de evaluatie.

bijlage: examenreglement en/of regeling

10 thema studie- en studentenbegeleiding

10.1 studenteninstroom

- instroomprofiel (ook zijdelings);
- instroombegeleiding;
- voorlichting aan abituriënten/aspirant-studenten;
- activiteiten ten aanzien van de aansluiting secundair - hoger onderwijs.

10.2 studiebegeleiding en studentenbegeleiding

- studiebegeleiding tijdens het eerste jaar;
- studiebegeleiding/advies tijdens het vervolg van de opleiding;
- communicatie van de onderwijsdoelstellingen, onderwijs- en examenreglement/ regeling;
- psychosociale begeleiding;

- studentenparticipatie;
- ombudsfunctie.

bijlage: cijfergegevens instroomprofiel en instroombegeleiding, folders en cijfergegevens studie- en studentenbegeleiding, decretaal rapport studiebegeleiding eerstejaars

11 thema studeerbaarheid en studierendement

- studierendement en studiebelemmerende of studiebevorderende factoren en maatregelen (per studiejaar/startmodules en voor de hele opleiding);
- studietijd (verdeling over en binnen de opleiding, wijze en opvolging studietijdmeting, overeenstemming begrote en reële studietijd).

bijlage: slaagcijfers alle studiejaar/modules en gemiddelde studieduur, cijfergegevens begrote en reële studietijd

12 thema afgestudeerden

- voorbereiding van de afgestudeerde op de instap in het werkveld (uitstroombegeleiding inbegrepen);
- contacten tussen de opleiding en de afgestudeerden (o.a. alumniwerking);
- waardering voor de afgestudeerden door het werkveld;
- tevredenheid van de afgestudeerden over de opleiding.

bijlage: materiaal uitstroombegeleiding en alumniwerking, rapport tevredenheidmeting bij afgestudeerden

13 thema maatschappelijke dienstverlening

- maatschappelijke dienstverlening verweven met de opleiding (concept, beleidsdoelstellingen, bijdrage tot beleidsdoelstellingen, verwevenheid met onderwijs, kwaliteitszorg maatschappelijke dienstverlening);
- organisatie, middelen en ondersteuning van de opleidingsgebonden maatschappelijke dienstverlening.

bijlage: visie en/of beleidsdoelstellingen maatschappelijke dienstverlening, overzicht maatschappelijke dienstverlening, begroting projecten maatschappelijke dienstverlening, resultaten uit kwaliteitszorg

14 thema onderzoek

- onderzoek verweven met de opleiding (concept, beleidsdoelstellingen, bijdrage tot beleidsdoelstellingen, verwevenheid met onderwijs o.a. via actieve deelname studenten, kwaliteitszorg onderzoeksprojecten);
- organisatie, middelen en ondersteuning opleidingsgebonden onderzoek.

bijlage: overzicht onderzoeksprojecten, begroting onderzoek (personeel/taakbelasting, uitrusting, werking), tussentijdse en/of eindverslagen, gebruikerscommissies, resultaten uit kwaliteitszorg)

15 thema beoefening en ontwikkeling van de kunsten (indien van toepassing)

- de beoefening en ontwikkeling van de kunsten in de opleiding (beleidsdoelstellingen, bijdrage tot de realisatie van de doelstellingen, verwevenheid met onderwijs, kwaliteitszorg beoefening en ontwikkeling kunsten);
- organisatie, middelen en ondersteuning van de beoefening en ontwikkeling van de kunsten.

bijlage: overzicht beoefening en ontwikkeling kunsten in de opleiding, resultaten uit kwaliteitszorg

bijlage 3

bezoekschema

dag 1

09.00 – 10.00 uur	algemeen directeur, kwaliteitscoördinator, directeur onderwijs (indien van toepassing), departementshoofd en verantwoordelijke personeelsbeleid (indien van toepassing)
10.00 – 11.15 uur	kwaliteitscoördinator van de opleiding (indien van toepassing) en opleidingscoördinator
11.15 – 11.30 uur	intern overleg
11.30 – 12.30 uur	studenten: 3 tot 5 uit het eerste jaar en 3 tot 5 uit het tweede jaar (verschillende instroom, M/V, studentenvertegenwoordigers of jaarverantwoordelijken, generatie en niet/generatie studenten)
12.30 – 13.30 uur	lichte werklunch eventueel met opleidingscoördinator en departementshoofd
13.30 – 14.15 uur	studenten: 5 tot 7 uit het derde jaar
14.15 – 15.15 uur	5 tot 10 docenten algemene vakken (verschillende anciënniteit, representatief voor de verschillende vakgroepen, inclusief verantwoordelijke maatschappelijke dienstverlening/onderzoek)
15.15 – 15.30 uur	intern overleg/pauze
15.30 – 16.30 uur	5 tot 10 docenten specialisatie vakken (verschillende anciënniteit, representatief voor de verschillende vakgroepen, inclusief stageverantwoordelijke en verantwoordelijke maatschappelijke dienstverlening/onderzoek)
16.30 – 17.30 uur	inzage werkdocumenten
17.30 – 18.15 uur	5 tot 7 afgestudeerden van de voorbije 5 afstudeerjaren (verschillende functies, sectoren en werkterreinen)
18.15 – 19.00 uur	5 tot 7 vertegenwoordigers van het beroepenveld (die afgestudeerden in dienst hebben of stagiaires aannemen)
19.00 – 20.00 uur	hapje en drankje met aanwezigen
20.00 - ... uur	avondmaal voor de commissie, intern overleg en overnachting

dag 2

09.00 - 09.30 uur	intern overleg
09.30 – 10.30 uur	rondleiding
10.30 – 11.15 uur	verantwoordelijke studiebegeleiding / SOVO, ombudsdienst en verantwoordelijke internationalisering
11.15 – 12.00 uur	ATP-medewerkers (secretariaat, verantwoordelijke infrastructuur, bibliothecaris)
12.00 – 12.30 uur	intern overleg
12.30 – 13.30 uur	lichte werklunch voor de commissie in besloten kring
13.30 – 14.15 uur	departementshoofd, opleidingscoördinator en kwaliteitscoördinator van de opleiding (indien van toepassing)
14.15 – 14.45 uur	vrij spreekuur
14.45 – 16.15 uur	intern overleg
16.15 – 16.45 uur	mondelinge rapportering